

Oczekiwania wobec prezydentury Andrzeja Dudy

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Prezydentura Bronisława Komorowskiego dobiega końca. Pomimo dość pozytywnych ocen jego działalności jako głowy państwa¹, nie udało mu się uzyskać reelekcji. W dniu 6 sierpnia zaprzysiężony zostanie nowy Prezydent RP Andrzej Duda. Wynik, jaki uzyskał on w I turze wyborów prezydenckich, okazał się dla Polaków wielkim zaskoczeniem, jednak wśród reakcji emocjonalnych po II turze uczucie to znalazło się dopiero na czwartym miejscu (14%). Po ogłoszeniu ostatecznych wyników wyborów prezydenckich Polakom, jak wynika z deklaracji, najczęściej towarzyszyło zadowolenie (32%), ale także obojętność (20%). Rzadziej pojawiały się również rozczarowanie, obawa i radość (po 16% wskazań)². Pomimo dość dużego zadowolenia ze zwycięstwa Andrzeja Dudy w II turze wyborów prezydenckich, przewidywania dotyczące jego przyszłej prezydentury wyrażane przez Polaków tuż po wyborach nie należały jednak do zbyt optymistycznych. Tylko co piąty respondent uznał, że Andrzej Duda będzie dobrym prezydentem (20%), zaś blisko jedna trzecia miała przeciwne odczucia (31%). Najczęściej wyrażaną opinią było przeświadczenie, że nowa prezydentura nie będzie ani specjalnie dobra, ani szczególnie zła (36% wskazań)³.

Aktualnie, w związku ze zbliżającym się zaprzysiężeniem nowego prezydenta, wracamy do kwestii sprawowania najwyższego urzędu w Polsce. W lipcowym sondażu⁴ zapytaliśmy Polaków o oczekiwania, jakie wiążą z prezydenturą Andrzeja Dudy, oraz o ich opinie na temat skuteczności przyszłego prezydenta w spełnianiu niektórych ze złożonych w trakcie kampanii wyborczej obietnic.

¹ Zob. m.in. komunikat CBOS „Społeczne oceny prezydentury Bronisława Komorowskiego”, kwiecień 2015 (oprac. N. Hipsz).

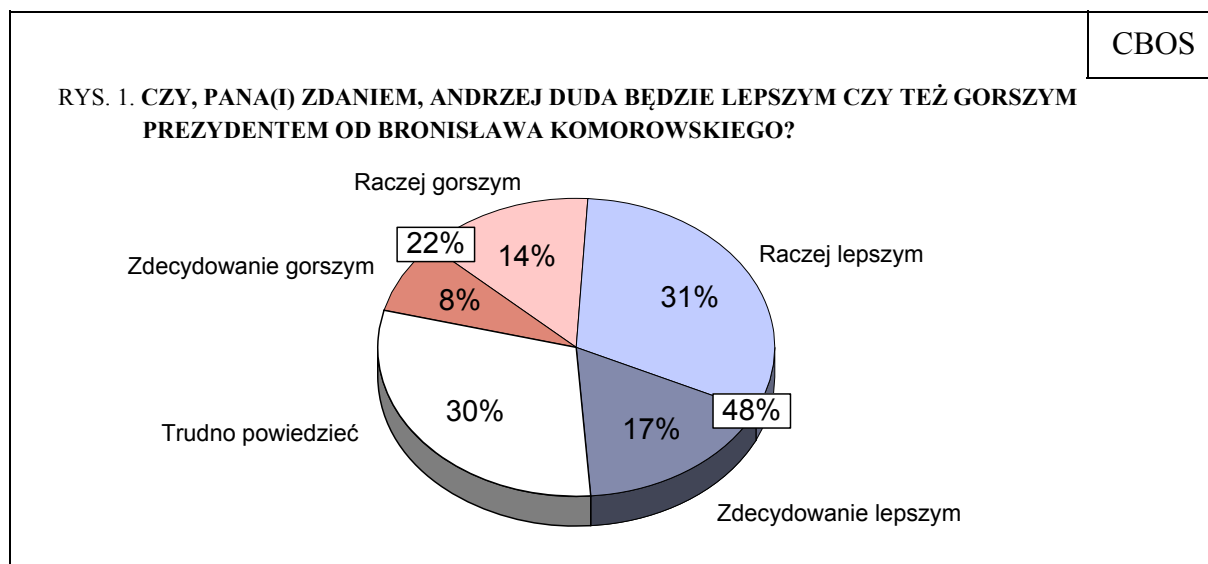
² Zob. komunikat CBOS „Reakcje na wyniki wyborów oraz oczekiwania wobec nowego prezydenta”, czerwiec 2015 (oprac. A. Cybulska, K. Pankowski).

³ Tamże.

⁴ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (302) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 lipca 2015 roku na liczącej 1044 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

NOWA PREZYDENTURA NA TLE POPRZEDNIEJ

Wprawdzie notowania ustępującego prezydenta są obecnie słabsze niż przeciętnie uzyskiwane przez niego w ciągu całego pięcioletnia, jednak na podstawie regularnie prowadzonych badań można odnieść wrażenie, że prezydentura Bronisława Komorowskiego w sumie dość dobrze zapisała się w pamięci społecznej⁵. Przez znaczną część okresu sprawowania funkcji głowy państwa przez Bronisława Komorowskiego urząd prezydencki pozostawał w zasadzie jedyną instytucją władzy, wobec której Polacy nie utracili zaufania. Tym bardziej znaczący jest zatem fakt, że w społeczeństwie przeważa przekonanie, iż Andrzej Duda będzie lepszym prezydentem niż Bronisław Komorowski – sądzi tak blisko połowa ankietowanych (48%). Tylko w przeświadczeniu nieco ponad jednej piątej badanych (22%) objęcie urzędu prezydenta przez Andrzeja Dudę oznacza zmianę na gorsze.

Oczekiwania, że Andrzej Duda będzie lepszym prezydentem niż Bronisław Komorowski, przeważają w niemal wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne i przynależność zawodową badanych. Wyjątek stanowią jedynie osoby o lewicowych poglądach politycznych, niepraktykujące religijnie, uzyskujące najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowych oraz mieszkające w największych miastach. Wśród nich nieznacznie przeważa przekonanie, że prezydentura Andrzeja Dudy będzie gorsza niż jego poprzednika. Z kolei o tym, że Andrzej Duda lepiej

⁵ Zob. m.in. komunikat CBOS „Społeczne oceny prezydentury Bronisława Komorowskiego”, kwiecień 2015 (oprac. N. Hipsz).

sprawdzi się na stanowisku prezydenta niż Bronisław Komorowski, najczęściej przekonani są respondenci o prawicowych poglądach politycznych (67% wskazań), praktykujący religijnie raz (59%) lub kilka razy w tygodniu (64%), uzyskujący relatywnie najniższe dochody *per capita* (57%), mieszkający na wsi (56%) oraz mający od 18 do 24 lat (56%). Jeśli chodzi o status zawodowy, są to zwłaszcza rolnicy (81% z nich wyraża taką opinię), a ponadto uczniowie i studenci (62%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (59%) – zob. tabela aneksowa 1.

Opinię, zgodnie z którą Andrzej Duda będzie lepszym prezydentem niż jego poprzednik, wyrażają, co zrozumiale, przede wszystkim zwolennicy PiS (89% wskazań), ale również zdecydowana większość elektoratu Pawła Kukiza (68%), o wiele rzadziej zaś ci, którzy nie są zainteresowani udziałem w wyborach parlamentarnych (34%). Z kolei wśród potencjalnych wyborców PO wyraźnie przeważa odmienny pogląd (58% wskazań), co jedenasty zwolennik głównej partii rządzącej (9%) spodziewa się jednak, że wraz z nowym prezydentem nadejdzie poprawa w sprawowaniu urzędu głowy państwa, a co trzeci (33%) nie ma sprecyzowanej opinii na ten temat.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, Andrzej Duda będzie lepszym czy też gorszym prezydentem od Bronisława Komorowskiego?	Potencjalne elektoraty							
	PO		PiS		KW Kukiza		Niegłosujący	
	w procentach							
Zdecydowanie lepszym	1	9	51	89	17	68	6	34
Raczej lepszym	8		38		51		28	
Raczej gorszym	34	58	1	1	10	11	15	22
Zdecydowanie gorszym	24		0		1		7	
Trudno powiedzieć	33		10		21		44	

Biorąc pod uwagę deklaracje głosowania w II turze tegorocznych wyborów prezydenckich można stwierdzić, że wyborcy prezydenta elekta w zdecydowanej większości (86%) podzielają przekonanie, iż będzie on sprawował urząd lepiej niż jego poprzednik. Przeciwną opinię wyraża ponad połowa wyborców Bronisława Komorowskiego (54%). Co jednak interesujące, co ósmy wyborca ustępującego prezydenta spodziewa się, że jego następca lepiej poradzi sobie na tym stanowisku (13%), a co trzeci nie ma w tej kwestii wyrobionej opinii (33%). Osoby niegłosujące w II turze wyborów prezydenckich niemal dwukrotnie częściej liczą na poprawę w zakresie sprawowania urzędu prezydenta, niż obawiają się zmiany na gorsze (37% wobec 20%), jednak największy odsetek z tej grupy (43%) nie potrafi jednoznacznie określić, czy i jaka zmiana nastąpi w tym względzie.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Andrzej Duda będzie lepszym czy też gorszym prezydentem od Bronisława Komorowskiego?	Wyborcy kandydatów w II turze				Niegłosujący	
	Andrzeja Dudy		Bronisława Komorowskiego			
	w procentach					
Zdecydowanie lepszym	40	86	2	13	5	37
Raczej lepszym	46		11		32	
Raczej gorszym	1	1	32	54	15	20
Zdecydowanie gorszym	0		22		5	
Trudno powiedzieć	13		33		43	

SZCZEGÓLWE OCZEKIWANIA WOBEC PREZYDENTA

Analizując szczegółowe oczekiwania Polaków wobec nowego prezydenta, ogólnie można stwierdzić, że nie są one zbyt wygórowane – w większości wymiarów badani najczęściej zakładają, że prezydentura ta nie wniesie nic nowego. Blisko połowa badanych sądzi, że Andrzej Duda w żaden sposób nie wpłynie na stosunki polsko-niemieckie (48%), dwie piąte nie oczekuje zmian w zakresie pozycji naszego kraju w Unii Europejskiej (41%) oraz poziomu bezpieczeństwa Polski (39%), a ponad jedna trzecia nie spodziewa się przeobrażeń dotyczących jakości życia politycznego (35%), skali problemów społecznych w kraju (35%) oraz pozycji Polski na arenie międzynarodowej (34%). Ci jednak, którzy liczą na konkretne zmiany, zazwyczaj częściej oczekują poprawy niż pogorszenia. Przekonanie, że prezydentura Andrzeja Dudy przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju, wyrażane jest ponad dwukrotnie częściej niż opinia przeciwna (37% wobec 16%), podobnie dwukrotnie częstsza jest nadzieja na poprawę bezpieczeństwa Polski niż obawa przed jego pogorszeniem (31% wobec 14%). Raczej pozytywne niż negatywne prognozy dotyczą także potencjalnych zmian w zakresie jakości życia politycznego (33% wobec 19%), pozycji Polski na arenie międzynarodowej (29% wobec 21%) oraz w ramach Unii Europejskiej (24% wobec 20%). Jedynie w przypadku oceny stosunków polsko-rosyjskich zdecydowanie częściej wyrażana jest obawa, że nastąpi ich pogorszenie, niż nadzieja na poprawę (37% wobec 13%).

		CBOS
Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:		
- przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju		37%
- przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju		16%
- nie zmieni skali problemów społecznych w kraju		35%
Trudno powiedzieć		12%
- przyczyni się do poprawy życia politycznego w Polsce		33%
- przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce		19%
- nie zmieni życia politycznego w Polsce		35%
Trudno powiedzieć		13%
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej		29%
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej		21%
- nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej		34%
Trudno powiedzieć		16%
- przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej		24%
- przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej		20%
- nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej		41%
Trudno powiedzieć		15%
- przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami		15%
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami		17%
- nie zmieni stosunków polsko-niemieckich		48%
Trudno powiedzieć		20%
- przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją		13%
- przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją		37%
- nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich		33%
Trudno powiedzieć		17%
- przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa Polski		31%
- przyczyni się do pogorszenia bezpieczeństwa Polski		14%
- nie wpłynie na poziom bezpieczeństwa Polski		39%
Trudno powiedzieć		16%

Nastawienie i oczekiwania wobec prezydentury Andrzeja Dudy są dość silnie zróżnicowane w zależności od deklarowanych poglądów politycznych. O ile wśród osób o przekonaniach prawicowych w ocenie większości uwzględnionych w badaniu aspektów działalności nowego prezydenta przeważa optymizm i oczekiwania pozytywne (wyjątek stanowią stosunki polsko-niemieckie, polsko-rosyjskie i pozycja Polski w Unii Europejskiej – w tych wymiarach spodziewane jest raczej utrzymanie *status quo*), o tyle zwolennicy lewicy są znacznie bardziej sceptyczni w swoich opiniach. Większość z nich obawia się, że wraz z nową prezydenturą pogorszą się relacje polsko-rosyjskie (52%), a dwie piąte spodziewa się, że prezydentura Andrzeja Dudy przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce (40%) oraz do osłabienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej (40%).

W pozostałych aspektach dominuje raczej przekonanie o braku zmian, ci natomiast, którzy się ich spodziewają, sądzą raczej, że będą one negatywne niż pozytywne. Osoby określające swoje poglądy polityczne jako centrowe zazwyczaj nie oczekują, po objęciu urzędu przez Andrzeja Dudę, zasadniczych zmian w analizowanych wymiarach prezydentury, jedynie w ocenie relacji polsko-rosyjskich najczęściej spodziewają się pogorszenia.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach osób o danych poglądach			
– przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju	18	28	56	35
– przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju	34	18	13	10
– nie zmieni skali problemów społecznych w kraju	44	44	24	34
Trudno powiedzieć	5	11	7	22
– przyczyni się do poprawy życia politycznego w Polsce	16	26	51	28
– przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce	40	21	11	12
– nie zmieni życia politycznego w Polsce	37	41	29	33
Trudno powiedzieć	7	12	8	26
– przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	17	22	44	25
– przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	40	25	15	12
– nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej	38	40	28	33
Trudno powiedzieć	5	14	12	29
– przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	10	21	36	23
– przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	38	24	14	11
– nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej	46	44	42	34
Trudno powiedzieć	6	11	8	32
– przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami	10	13	21	14
– przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami	33	19	12	11
– nie zmieni stosunków polsko-niemieckich	49	53	52	38
Trudno powiedzieć	8	15	15	37
– przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją	6	12	16	12
– przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją	52	40	33	30
– nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich	32	34	40	24
Trudno powiedzieć	10	13	11	34
– przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa Polski	15	27	47	28
– przyczyni się do pogorszenia bezpieczeństwa Polski	26	15	8	12
– nie wpłynie na poziom bezpieczeństwa Polski	50	44	34	32
Trudno powiedzieć	8	14	10	29

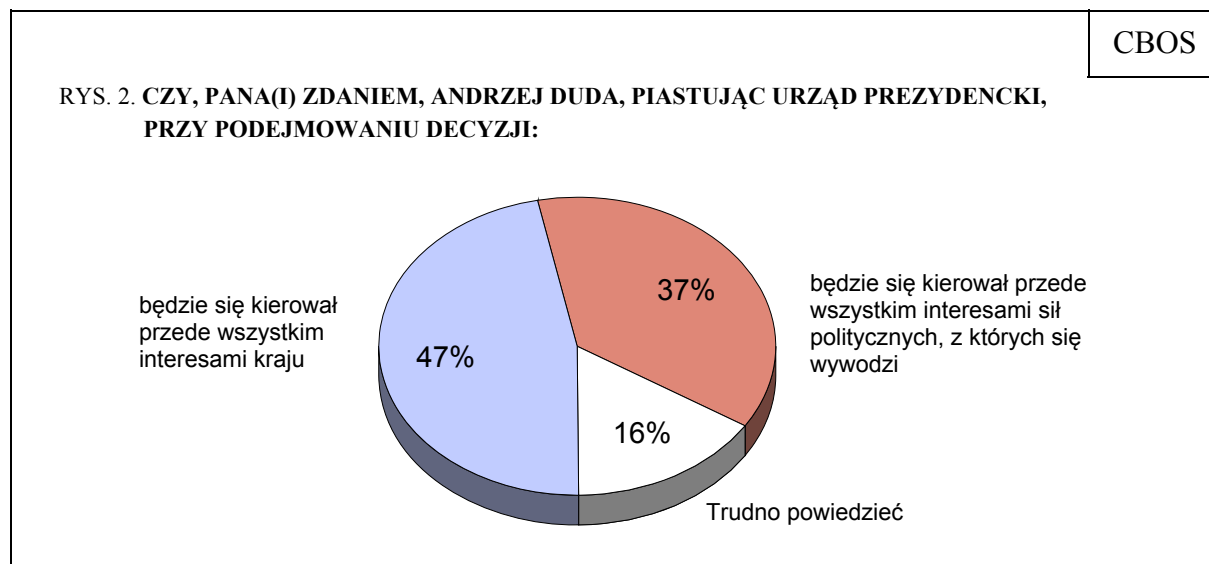
W największym stopniu oczekiwania wobec prezydentury Andrzeja Dudy różnicują aktualne sympatie partyjne. O ile zwolennicy PiS w niemal wszystkich ocenianych aspektach najczęściej oczekują poprawy (z wyjątkiem relacji polsko-niemieckich i polsko-rosyjskich, które – w ich przekonaniu – pozostaną stabilne), o tyle potencjalni wyborcy PO najczęściej spodziewają się zmian na gorsze, zwłaszcza w zakresie relacji polsko-rosyjskich (60%), pozycji Polski na arenie międzynarodowej (52%) i w ramach Unii Europejskiej (47%), a także w odniesieniu do jakości życia politycznego w kraju (45%). Badani, którzy w najbliższych wyborach parlamentarnych zamierzają poprzeć komitet wyborczy Pawła Kukiza, najczęściej nie spodziewają się, by prezydentura Andrzeja Dudy w jakikolwiek sposób wpłynęła na dotychczasowy kształt sprawowanego urzędu, przy czym w odniesieniu do jakości życia politycznego w Polsce oraz kwestii rozwiązywania najważniejszych problemów w kraju równie często jak opinia o utrzymaniu *status quo* wyrażane jest przekonanie o zmianie na lepsze. Wśród tych, którzy nie zamierzają głosować w wyborach parlamentarnych, odsetki pozytywnych i negatywnych oczekiwań związanych z nową prezydenturą zazwyczaj są zbliżone, przy czym najczęściej podzielane jest przekonanie, że sytuacja pozostanie bez zmian. Wyjątek stanowi jedynie ocena relacji polsko-rosyjskich, w przypadku których przeważa przekonanie o ich pogorszeniu.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:	Potencjalne elektoraty			
	PO	PiS	KW Kukiza	Niegłosujący
	w procentach poszczególnych elektoratów			
– przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju	9	80	39	21
– przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju	39	2	11	17
– nie zmieni skali problemów społecznych w kraju	45	12	39	44
Trudno powiedzieć	7	6	11	18
– przyczyni się do poprawy życia politycznego w Polsce	7	72	44	19
– przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce	45	3	10	17
– nie zmieni życia politycznego w Polsce	40	17	39	42
Trudno powiedzieć	8	8	7	22
– przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	7	62	29	19
– przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	52	1	17	18
– nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej	32	22	43	36
Trudno powiedzieć	9	15	11	27
– przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	6	52	19	18
– przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	47	4	9	17
– nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej	40	32	63	42
Trudno powiedzieć	7	12	9	23
– przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami	6	31	19	11
– przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami	36	3	8	16
– nie zmieni stosunków polsko-niemieckich	50	47	54	45
Trudno powiedzieć	8	19	19	28
– przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją	5	24	12	8
– przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją	60	17	35	36
– nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich	29	39	40	30
Trudno powiedzieć	6	20	13	25
– przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa Polski	11	62	31	20
– przyczyni się do pogorszenia bezpieczeństwa Polski	26	4	11	16
– nie wpłynie na poziom bezpieczeństwa Polski	51	22	47	39
Trudno powiedzieć	12	12	11	25

NIEZALEŻNOŚĆ PARTYJNA?

Niemal połowa Polaków (47%) uważa, że decyzje Andrzeja Dudy na stanowisku głowy państwa podyktowane będą przede wszystkim dobrem kraju. Zdaniem ponad jednej trzeciej respondentów (37%) Andrzej Duda, sprawując urząd prezydenta, będzie uwzględniał w swych działaniach głównie interesy partii politycznej, z której się wywodzi. Co szósty badany nie jest w stanie określić poziomu partyjnej niezależności Andrzeja Dudy w sprawowaniu urzędu.

Upartyjnienia decyzji politycznych nowego prezydenta spodziewają się przede wszystkim osoby o lewicowych poglądach politycznych (64% wskazań), osiągające najwyższe dochody *per capita* (58%), mieszkające w największych miastach (53%), legitymujące się wyższym wykształceniem (53%), w tym zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści wysokiego szczebla (59%) – zob. tabela aneksowa 9. Jeżeli zaś chodzi o preferencje partyjne, obawy o to, że przyszły prezydent będzie przedkładał interesy swojego ugrupowania nad dobro kraju, najczęściej zgłaszają zwolennicy PO. Podzielone w tej kwestii są opinie osób niezainteresowanych udziałem w wyborach parlamentarnych, natomiast w elektoracie Pawła Kukiza oraz wśród potencjalnych wyborców PiS najczęściej wyrażane jest przekonanie, że Andrzej Duda interesy kraju będzie traktował jako nadrzędne wobec interesów własnej partii.

Tabela 5

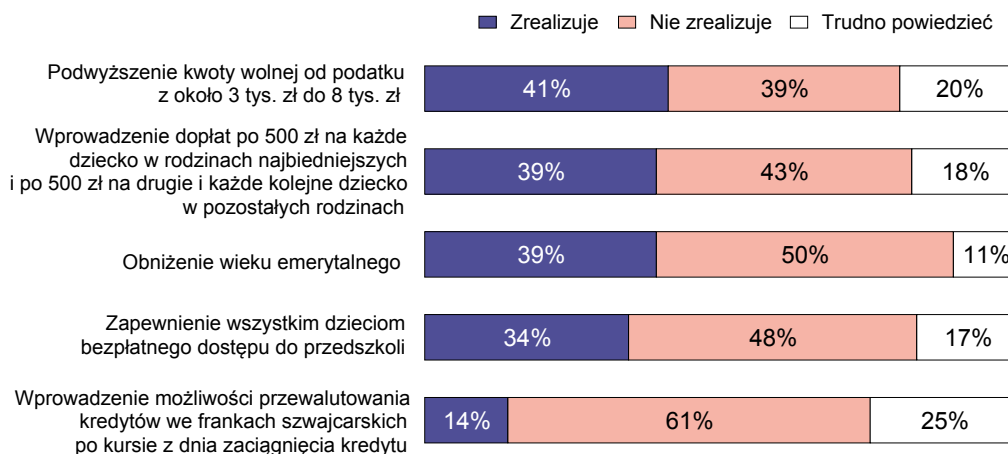
Czy, Pana(i) zdaniem, Andrzej Duda, piastując urząd prezydencki, przy podejmowaniu decyzji:	Potencjalne elektoraty			
	PO	PiS	KW Kukiza	Niegłosujący
	w procentach			
– będzie się kierował przede wszystkim interesami sił politycznych, z których się wywodzi	68	10	30	35
– będzie się kierował przede wszystkim interesami kraju	21	83	54	36
Trudno powiedzieć	11	7	16	29

WIARA W REALIZACJĘ OBIETNIC WYBORCZYCH

Andrzej Duda podczas swojej kampanii wyborczej złożył szereg różnych obietnic. Część z nich przejęła do swojego programu wyborczego kandydatka PiS na urząd premiera – Beata Szydło. Jednakże, zgodnie z opiniami wielu ekspertów, realizacja najbardziej kosztownych obietnic programowych Andrzeja Dudy mogłaby oznaczać załamanie finansów państwa. Pojawia się pytanie, na ile Polacy wierzą w realizację przedwyborczych obietnic prezydenta elekta.

Okazuje się, że są oni w tym względzie dość sceptyczni. Jedynie obietnica podwyższenia kwoty wolnej od podatku z około 3000 zł obecnie do 8000 zł w przyszłości jest minimalnie częściej uznawana za możliwą do spełnienia niż za nierealistyczną (41% wobec 39%). Do pozostałych spośród ocenianych obietnic Polacy podchodzą z jeszcze większą rezerwą. Tylko niespełna dwie piąte ankietowanych (39%) sądzi, że Andrzejowi Dudzie uda się wprowadzić dopłaty po 500 zł na każde dziecko w rodzinach najbiedniejszych i po 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko w pozostałych rodzinach (43% w to nie wierzy). Taki sam odsetek (39%) twierdzi, że spełniona zostanie obietnica obniżenia wieku emerytalnego (połowa jest przeciwnego zdania). Jedna trzecia ankietowanych (34%) za możliwe do zrealizowania uważa zapewnienie wszystkim dzieciom bezpłatnego dostępu do przedszkoli (48% obietnicę tę ocenia jako nierealną), a tylko nieliczni (14%) twierdzą, że nowemu prezydentowi uda się doprowadzić do wprowadzenia możliwości przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich po kursie z dnia zaciągnięcia zobowiązania (61% badanych pozostaje wobec tej obietnicy sceptyczna).

RYS. 3. ANDRZEJ DUDA W TRAKCIE KAMPANII WYBORCZEJ ZŁOŻYŁ WIELE OBIETNIC. KTÓRE Z PONIŻSZYCH UDA MU SIĘ, PANA(I) ZDANIEM, ZREALIZOWAĆ:

Największy sceptycyzm co do możliwości zrealizowania przez Andrzeja Dudę przywołanych obietnic wyrażają oczywiście zwolennicy PO, spośród których jedynie niespełna jedna trzecia (31%) wierzy w podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 8000 zł, nieco ponad jedna czwarta jako realne traktuje wprowadzenie dopłat na dzieci (28%) oraz zapewnienie powszechnego dostępu do bezpłatnych przedszkoli (27%), jeszcze mniej za możliwe do zrealizowania uznaje obniżenie wieku emerytalnego (17%), a także wprowadzenie możliwości przewalutowania kredytów we frankach po kursie z dnia ich zaciągnięcia (9%). Brak wiary w realizację wszystkich omawianych przedwyborczych obietnic Andrzeja Dudy przeważa również wśród osób niezainteresowanych głosowaniem w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz w elektoracie Pawła Kukiza. Jego zwolennicy za w miarę realne uznają jedynie podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 8000 zł (48% wskazań). W elektoracie PiS optymizm jest zdecydowanie większy. Brak wiary dotyczy jedynie propozycji złożonej tzw. frankowiczom (44% zwolenników PiS twierdzi, że Andrzej Duda tej obietnicy nie spełni). Natomiast zdecydowana większość elektoratu głównej partii opozycyjnej wierzy w doprowadzenie przez nowego prezydenta do obniżenia wieku emerytalnego (71% wskazań) oraz podwyższenie kwoty wolnej od podatku (61%), a mniej więcej połowa liczy, że uda mu się wprowadzić pięćsetzłotowe dopłaty na dzieci (54%) oraz zapewnić bezpłatny dostęp do przedszkoli (49%).

Tabela 6

Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować:	Potencjalne elektoraty			
	PO	PiS	KW Kukiza	Niegłosujący
	w procentach poszczególnych elektoratów			
Podwyższenie kwoty wolnej od podatku z około 3 tys. zł do 8 tys. zł				
– Zrealizuje	31	61	48	27
– Nie zrealizuje	60	18	37	46
Trudno powiedzieć	9	21	15	27
Wprowadzenie dopłat po 500 zł na każde dziecko w rodzinach najbiedniejszych i po 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko w pozostałych rodzinach				
– Zrealizuje	28	54	41	28
– Nie zrealizuje	64	24	48	51
Trudno powiedzieć	8	22	11	21
Obniżenie wieku emerytalnego				
– Zrealizuje	17	71	30	30
– Nie zrealizuje	80	18	59	51
Trudno powiedzieć	3	11	11	19
Zapewnienie wszystkim dzieciom bezpłatnego dostępu do przedszkoli				
– Zrealizuje	27	49	30	30
– Nie zrealizuje	68	30	51	49
Trudno powiedzieć	5	21	19	21
Wprowadzenie możliwości przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich po kursie z dnia zaciągnięcia kredytu				
– Zrealizuje	9	25	13	8
– Nie zrealizuje	82	44	67	58
Trudno powiedzieć	9	31	20	34

Opinie na temat skuteczności w realizacji obietnic wyborczych przez Andrzeja Dudę różnią się w zależności od tego, na kogo badani oddali swój głos w II turze wyborów prezydenckich. O tym jednak, że nie wszyscy wyborcy nowego prezydenta kierowali się w swoim wyborze złożonymi przez niego w trakcie kampanii wyborczej obietnicami, świadczy chociażby fakt, że połowa z nich nie wierzy w realizację obiecaną pomocy dla frankowiczów (50%), ponad jedna trzecia jest sceptyczna co do możliwości zapewnienia wszystkim dzieciom bezpłatnych przedszkoli (36%), a mniej więcej jedna czwarta twierdzi, że nowemu prezydentowi nie uda się wprowadzić obiecanych dopłat na dzieci (27%), obniżyć wieku emerytalnego (27%) oraz zwiększyć do 8000 zł kwoty wolnej od podatku (23%).

Z drugiej strony, wśród wyborców Bronisława Komorowskiego nie brakuje wiary w realizację obietnic wyborczych jego oponenta, przy czym wiara ta jest zdecydowanie mniejsza niż w przypadku wyborców nowego prezydenta i niegłosujących, którzy – podobnie

jak elektorat ustępującego prezydenta – wobec wszystkich obietnic Andrzeja Dudy pozostają dość sceptyczni. Jedna trzecia spośród głosujących w II turze tegorocznych wyborów prezydenckich na Bronisława Komorowskiego uważa, że Andrzejowi Dudzie jako prezydentowi uda się ponad dwukrotnie podwyższyć kwotę wolną od podatku (31%), jedna czwarta wierzy w spełnienie obietnicy pięćsetzłotowych dopłat na dzieci (27%) oraz w zapewnienie bezpłatnego dostępu do przedszkoli (24%), niespełna jedna piąta spodziewa się obniżenia wieku emerytalnego (18%), a tylko nieliczni za realną uznają perspektywę wprowadzenia możliwości przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich po kursie z dnia ich zaciągnięcia (8%).

Tabela 7

Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować	Wyborcy kandydatów w II turze		Niegłosujący
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego	
	w procentach		
Podwyższenie kwoty wolnej od podatku z około 3 tys. zł do 8 tys. zł			
– Zrealizuje	57	31	32
– Nie zrealizuje	23	55	45
Trudno powiedzieć	20	14	23
Wprowadzenie dopłat po 500 zł na każde dziecko w rodzinach najbiedniejszych i po 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko w pozostałych rodzinach			
– Zrealizuje	52	27	34
– Nie zrealizuje	27	60	46
Trudno powiedzieć	21	13	20
Obniżenie wieku emerytalnego			
– Zrealizuje	62	18	32
– Nie zrealizuje	27	78	51
Trudno powiedzieć	11	4	17
Zapewnienie wszystkim dzieciom bezpłatnego dostępu do przedszkoli			
– Zrealizuje	43	24	35
– Nie zrealizuje	36	64	46
Trudno powiedzieć	21	12	19
Wprowadzenie możliwości przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich po kursie z dnia zaciągnięcia kredytu			
– Zrealizuje	20	8	11
– Nie zrealizuje	50	77	60
Trudno powiedzieć	30	15	29

Przed zbliżającym się zaprzysiężeniem Andrzeja Dudy na urząd prezydenta można stwierdzić, że prezydent elekt na starcie cieszy się dużym zaufaniem społecznym⁶, zaś przewidywania dotyczące jego prezydentury są dość optymistyczne. Niemal połowa Polaków (48%) uważa, że będzie on lepszym prezydentem niż jego poprzednik, którego działalność – przypomnijmy – na tle pozostałych instytucji publicznych oceniana była przez niemal całą kadencję bardzo wysoko⁷.

Pomimo generalnie dość dużych oczekiwań co do pozytywnych zmian w stylu sprawowania urzędu głowy państwa, konkretne oczekiwania wobec nowego prezydenta nie wydają się być zbyt wygórowane. W większości dziedzin Polacy spodziewają się kontynuacji kursu przyjętego przez Bronisława Komorowskiego. Jedynie w kwestii rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych w kraju nieco częściej niż utrzymania *status quo* badani oczekują zmian na lepsze, natomiast w przypadku relacji polsko-rosyjskich relatywnie często wyrażana jest obawa przed ich pogorszeniem.

Niezbyt wygórowane oczekiwania wobec nowej prezydentury korespondują z dość sceptycznym podejściem Polaków do realizacji wyborczych obietnic Andrzeja Dudy. Większość badanych nie wierzy w obiecaną pomoc dla frankowiczów, a mniej więcej połowa jako nierealne traktuje zapewnienia o obniżeniu wieku emerytalnego, o darmowym dostępie wszystkich dzieci do przedszkoli czy wprowadzeniu pięćsetzłotowych dopłat na dzieci. Jedynie kwestia podwyższenia kwoty wolnej od podatku z około 3 tys. zł do 8 tys. zł nieco częściej traktowana jest przez respondentów jako możliwa do spełnienia niż nierealistyczna. Oczywiście wiara w spełnienie obietnic przez nowego prezydenta jest najsilniejsza w gronie jego wyborców, jednak również i oni nie zawsze spodziewają się skuteczności w tym względzie.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

⁶ Zob. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w lipcu”, lipiec 2015 (oprac. K. Kowalczyk).

⁷ Zob. komunikaty CBOS dotyczące ocen instytucji publicznych oraz „Społeczne oceny prezydentury Bronisława Komorowskiego”, kwiecień 2015 (oprac. N. Hipsz).

A N E K S

Tabela 1

		W dniu 6 sierpnia na urząd prezydenta zostanie zaprzysiężony Andrzej Duda. Czy, Pana(i) zdaniem, Andrzej Duda będzie lepszym czy też gorszym prezydentem od Bronisława Komorowskiego?			Liczba osób
		Lepszym	Gorszym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		48	22	30	1044
Płeć	Mężczyźni	52	22	26	506
	Kobiety	45	22	33	538
Wiek	18–24 lata	56	23	21	117
	25–34	50	24	26	206
	35–44	48	24	28	183
	45–54	47	18	35	164
	55–64	48	22	30	185
	65 lat i więcej	44	21	35	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	14	30	416
	Miasto do 19 999	45	25	30	153
	20 000 – 99 999	46	21	33	192
	100 000 – 499 999	44	30	26	170
	500 000 i więcej mieszk.	34	38	28	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	51	13	36	216
	Zasadnicze zawodowe	52	19	29	255
	Średnie	47	22	31	322
	Wyższe	44	34	22	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	37	24	117
	Średni personel, technicy	39	14	48	33
	Pracownicy adm.-biurowi	50	26	23	70
	Pracownicy usług	47	25	29	57
	Robotnicy wykwalifikowani	48	22	30	134
	Robotnicy niewykwalifik.	59	16	24	61
	Rolnicy	81	7	12	43
	Pracujący na własny rach.	43	29	28	48
	Bezrobotni	47	17	36	68
	Emeryci	45	20	35	229
	Renciści	46	12	42	51
	Uczniowie i studenci	62	20	18	57
	Gospodynie domowe i inni	47	23	29	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	57	15	29	142
	Od 650 do 999 zł	57	14	29	123
	Od 1000 do 1399 zł	52	19	29	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	45	28	27	147
	2000 zł i więcej	39	41	20	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	46	18	36	136
	Średnie	50	17	33	446
	Dobre	48	28	24	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	9	27	37
	Raz w tygodniu	59	16	25	464
	1–2 razy w miesiącu	47	24	30	163
	Kilka razy w roku	36	26	38	240
	W ogóle nie uczestniczy	32	37	30	128
Poglądy polityczne	Lewica	31	46	23	143
	Centrum	45	24	30	329
	Prawica	67	17	16	310
	Trudno powiedzieć	40	12	48	263

Tabela 2

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych w kraju	przyczyni się do narastania problemów społecznych w kraju	nie zmieni skali problemów społecznych w kraju	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		37	16	35	12	1043
Płeć	Mężczyźni	38	17	35	9	506
	Kobiety	35	15	35	14	537
Wiek	18–24 lata	44	15	35	6	117
	25–34	30	12	49	9	206
	35–44	37	17	34	11	182
	45–54	35	18	35	12	164
	55–64	41	15	32	13	185
	65 lat i więcej	36	21	27	16	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	11	31	15	416
	Miasto do 19 999	36	15	40	9	153
	20 000 – 99 999	32	19	39	10	192
	100 000 – 499 999	34	21	33	11	169
	500 000 i więcej mieszk.	24	26	44	6	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	10	33	16	216
	Zasadnicze zawodowe	38	15	35	12	255
	Średnie	39	19	31	11	321
	Wyższe	29	19	44	8	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	21	45	11	117
	Średni personel, technicy	49	10	37	4	33
	Pracownicy adm.-biurowi	37	17	33	13	70
	Pracownicy usług	32	17	43	9	57
	Robotnicy wykwalifikowani	30	18	40	12	134
	Robotnicy niewykwalifik.	52	9	26	13	61
	Rolnicy	49	5	42	4	43
	Pracujący na własny rach.	41	18	31	10	48
	Bezrobotni	41	18	30	11	66
	Emeryci	37	21	26	16	229
	Renciści	36	15	33	15	51
	Uczniowie i studenci	42	11	42	4	57
Gospodynie domowe i inni	37	11	43	9	76	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	41	14	35	11	141
	Od 650 do 999 zł	38	8	38	16	123
	Od 1000 do 1399 zł	41	16	34	10	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	38	22	32	9	147
	2000 zł i więcej	29	28	39	5	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	18	29	17	136
	Średnie	39	14	34	13	446
	Dobre	35	18	39	8	461
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	8	30	12	37
	Raz w tygodniu	45	12	31	11	464
	1–2 razy w miesiącu	34	17	36	13	163
	Kilka razy w roku	27	18	43	12	239
	W ogóle nie uczestniczy	25	28	39	8	128
Poglądy polityczne	Lewica	18	34	44	5	143
	Centrum	28	18	44	11	327
	Prawica	56	13	24	7	310
	Trudno powiedzieć	35	10	34	22	263

Tabela 3

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do poprawy życia politycznego w Polsce	przyczyni się do pogorszenia życia politycznego w Polsce	nie zmieni życia politycznego w Polsce	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		33	19	35	13	1044
Płeć	Mężczyźni	34	19	36	11	506
	Kobiety	32	19	34	16	538
Wiek	18–24 lata	43	14	37	6	117
	25–34	27	20	41	13	206
	35–44	30	22	33	15	183
	45–54	29	20	39	12	164
	55–64	38	15	34	14	185
	65 lat i więcej	35	19	27	19	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	39	14	32	16	416
	Miasto do 19 999	36	17	35	12	153
	20 000 – 99 999	27	18	42	13	192
	100 000 – 499 999	29	25	32	14	170
	500 000 i więcej mieszk.	25	30	36	9	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	13	27	17	216
	Zasadnicze zawodowe	32	14	39	16	255
	Średnie	30	20	36	13	322
	Wyższe	29	26	37	9	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	28	36	11	117
	Średni personel, technicy	23	19	45	13	33
	Pracownicy adm.-biurowi	28	25	34	12	70
	Pracownicy usług	26	25	42	7	57
	Robotnicy wykwalifikowani	22	19	43	16	134
	Robotnicy niewykwalifik.	49	9	26	17	61
	Rolnicy	43	11	38	8	43
	Pracujący na własny rach.	30	26	40	4	48
	Bezrobotni	36	12	38	14	68
	Emeryci	37	18	25	19	229
	Renciści	36	11	39	14	51
	Uczniowie i studenci	47	14	36	4	57
	Gospodynie domowe i inni	33	16	36	16	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	37	8	39	16	142
	Od 650 do 999 zł	40	11	31	18	123
	Od 1000 do 1399 zł	38	21	31	11	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	30	23	36	11	147
	2000 zł i więcej	26	34	36	5	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	15	34	21	136
	Średnie	33	16	36	15	446
	Dobre	34	22	34	10	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	9	29	21	37
	Raz w tygodniu	41	12	34	13	464
	1–2 razy w miesiącu	31	17	38	14	163
	Kilka razy w roku	23	26	36	15	240
	W ogóle nie uczestniczy	23	34	36	8	128
Poglądy polityczne	Lewica	16	40	37	7	143
	Centrum	26	21	41	12	329
	Prawica	51	11	29	8	310
	Trudno powiedzieć	28	12	33	26	263

Tabela 4

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do umocnienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	przyczyni się do osłabienia pozycji Polski na arenie międzynarodowej	nie zmieni pozycji Polski na arenie międzynarodowej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		29	21	34	16	1044
Płeć	Mężczyźni	31	21	33	15	506
	Kobiety	26	21	36	17	538
Wiek	18–24 lata	39	20	33	9	117
	25–34	25	19	40	16	206
	35–44	31	25	33	11	183
	45–54	22	20	36	22	164
	55–64	31	19	37	14	185
	65 lat i więcej	28	23	27	23	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	14	31	21	416
	Miasto do 19 999	29	21	36	14	153
	20 000 – 99 999	23	20	41	16	192
	100 000 – 499 999	27	27	38	9	170
	500 000 i więcej mieszk.	20	40	28	13	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	14	29	25	216
	Zasadnicze zawodowe	30	15	37	18	255
	Średnie	28	23	34	15	322
	Wyższe	26	30	38	7	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	20	33	36	11	117
	Średni personel, technicy	18	23	49	10	33
	Pracownicy adm.-biurowi	29	20	39	12	70
	Pracownicy usług	30	20	33	17	57
	Robotnicy wykwalifikowani	27	21	37	14	134
	Robotnicy niewykwalifik.	42	6	35	17	61
	Rolnicy	41	11	37	10	43
	Pracujący na własny rach.	20	35	34	11	48
	Bezrobotni	29	20	28	22	68
	Emeryci	31	21	28	21	229
	Renciści	29	13	39	19	51
	Uczniowie i studenci	32	19	37	11	57
	Gospodynie domowe i inni	25	17	37	21	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	33	12	36	19	142
	Od 650 do 999 zł	32	12	36	21	123
	Od 1000 do 1399 zł	31	22	34	14	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	26	21	39	14	147
	2000 zł i więcej	25	45	26	4	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	18	33	21	136
	Średnie	31	17	33	18	446
	Dobre	27	25	36	12	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	13	23	25	37
	Raz w tygodniu	34	15	35	15	464
	1–2 razy w miesiącu	23	21	36	20	163
	Kilka razy w roku	26	25	34	15	240
	W ogóle nie uczestniczy	19	34	32	15	128
Poglądy polityczne	Lewica	17	40	38	5	143
	Centrum	22	25	40	14	329
	Prawica	44	15	28	12	310
	Trudno powiedzieć	25	12	33	29	263

Tabela 5

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do umocnienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	przyczyni się do osłabienia pozycji Polski w Unii Europejskiej	nie zmieni pozycji Polski w Unii Europejskiej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		24	20	41	15	1044
Płeć	Mężczyźni	25	21	42	12	506
	Kobiety	24	19	40	17	538
Wiek	18–24 lata	26	22	45	7	117
	25–34	26	15	46	13	206
	35–44	26	22	38	14	183
	45–54	21	16	45	17	164
	55–64	27	20	41	12	185
	65 lat i więcej	21	24	32	22	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	14	35	19	416
	Miasto do 19 999	23	24	39	14	153
	20 000 – 99 999	19	22	47	12	192
	100 000 – 499 999	19	22	49	10	170
	500 000 i więcej mieszk.	15	31	44	11	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	13	30	25	216
	Zasadnicze zawodowe	25	14	44	18	255
	Średnie	23	23	44	10	322
	Wyższe	20	27	44	9	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	29	46	11	117
	Średni personel, technicy	18	15	57	10	33
	Pracownicy adm.-biurowi	28	22	38	12	70
	Pracownicy usług	21	18	44	17	57
	Robotnicy wykwalifikowani	24	20	44	12	134
	Robotnicy niewykwalifik.	42	5	37	15	61
	Rolnicy	34	10	50	6	43
	Pracujący na własny rach.	21	25	50	4	48
	Bezrobotni	31	18	32	19	68
	Emeryci	25	23	32	20	229
	Renciści	17	17	44	22	51
	Uczniowie i studenci	21	22	48	9	57
	Gospodynie domowe i inni	25	15	44	17	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	30	15	38	17	142
	Od 650 do 999 zł	25	8	46	21	123
	Od 1000 do 1399 zł	28	20	39	12	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	17	21	48	13	147
	2000 zł i więcej	23	34	38	4	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	17	35	23	136
	Średnie	26	17	39	18	446
	Dobre	23	24	45	9	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	13	42	19	37
	Raz w tygodniu	29	15	41	15	464
	1–2 razy w miesiącu	21	21	43	15	163
	Kilka razy w roku	22	24	40	14	240
	W ogóle nie uczestniczy	17	31	37	15	128
Poglądy polityczne	Lewica	10	38	46	6	143
	Centrum	21	24	44	11	329
	Prawica	36	14	42	8	310
	Trudno powiedzieć	23	11	34	32	263

Tabela 6

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do poprawy stosunków z Niemcami	przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Niemcami	nie zmieni stosunków polsko-niemieckich	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	17	48	20	1044
Płeć	Mężczyźni	18	19	48	15	506
	Kobiety	13	14	49	24	538
Wiek	18–24 lata	23	13	47	17	117
	25–34	15	17	54	14	206
	35–44	17	21	47	15	183
	45–54	10	13	56	21	164
	55–64	14	15	50	21	185
	65 lat i więcej	16	19	37	28	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	11	45	25	416
	Miasto do 19 999	15	17	48	20	153
	20 000 – 99 999	14	16	53	17	192
	100 000 – 499 999	11	25	48	15	170
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	10	25	52	12	112
	Podstawowe / gimnazjalne	21	12	36	32	216
	Zasadnicze zawodowe	18	12	49	21	255
	Średnie	13	18	52	17	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	12	23	54	11	251
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	22	59	12	117
	Średni personel, technicy	7	18	58	17	33
	Pracownicy adm.-biurowi	15	16	59	10	70
	Pracownicy usług	15	15	46	24	57
	Robotnicy wykwalifikowani	18	18	43	21	134
	Robotnicy niewykwalifik.	17	10	56	17	61
	Rolnicy	11	10	64	15	43
	Pracujący na własny rach.	10	31	48	10	48
	Bezrobotni	20	15	42	23	68
	Emeryci	17	17	40	25	229
	Renciści	12	13	41	33	51
	Uczniowie i studenci	27	10	48	16	57
Dochody na jedną osobę	Gospodynie domowe i inni	17	12	50	21	76
	Do 649 zł	16	14	43	26	142
	Od 650 do 999 zł	15	8	51	26	123
	Od 1000 do 1399 zł	18	16	47	18	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	14	15	56	15	147
Ocena własnych war. mater.	2000 zł i więcej	13	32	48	7	151
	Złe	14	18	40	28	136
	Średnie	17	14	47	22	446
Udział w prakt. religijnych	Dobre	15	19	52	14	462
	Kilka razy w tygodniu	22	6	43	29	37
	Raz w tygodniu	19	12	48	21	464
	1–2 razy w miesiącu	11	12	57	20	163
	Kilka razy w roku	14	22	48	17	240
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	11	30	42	16	128
	Lewica	10	33	49	8	143
	Centrum	13	19	53	15	329
	Prawica	21	12	52	15	310
	Trudno powiedzieć	14	11	38	37	263

Tabela 7

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do poprawy stosunków z Rosją	przyczyni się do pogorszenia się stosunków z Rosją	nie zmieni stosunków polsko-rosyjskich	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	37	33	17	1044
Płeć	Mężczyźni	13	38	35	14	506
	Kobiety	12	36	31	21	538
Wiek	18–24 lata	17	42	30	11	117
	25–34	13	38	36	13	206
	35–44	14	39	32	14	183
	45–54	9	36	37	18	164
	55–64	14	35	33	18	185
	65 lat i więcej	11	34	28	27	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	30	34	22	416
	Miasto do 19 999	15	43	26	15	153
	20 000 – 99 999	13	36	32	19	192
	100 000 – 499 999	12	40	37	11	170
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	6	52	35	7	112
	Podstawowe / gimnazjalne	17	29	27	27	216
	Zasadnicze zawodowe	10	34	38	18	255
	Średnie	14	38	32	16	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	10	46	35	9	251
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	45	38	11	117
	Średni personel, technicy	12	35	38	15	33
	Pracownicy adm.-biurowi	17	44	30	10	70
	Pracownicy usług	7	38	43	12	57
	Robotnicy wykwalifikowani	11	41	34	14	134
	Robotnicy niewykwalifik.	17	25	35	22	61
	Rolnicy	10	36	42	11	43
	Pracujący na własny rach.	11	37	35	17	48
	Bezrobotni	13	44	26	17	68
	Emeryci	13	30	31	26	229
	Renciści	8	36	31	25	51
Dochody na jedną osobę	Uczniowie i studenci	19	41	30	10	57
	Gospodynie domowe i inni	20	36	26	18	76
	Do 649 zł	13	35	32	20	142
	Od 650 do 999 zł	15	25	39	21	123
	Od 1000 do 1399 zł	12	38	31	19	175
Ocena własnych war. mater.	Od 1400 zł do 1999 zł	11	38	37	14	147
	2000 zł i więcej	12	51	30	7	151
	Złe	12	36	29	24	136
Udział w prakt. religijnych	Średnie	14	32	34	20	446
	Dobre	12	42	34	12	462
	Kilka razy w tygodniu	6	24	43	28	37
	Raz w tygodniu	14	30	35	21	464
	1–2 razy w miesiącu	11	39	33	17	163
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	12	45	29	14	240
	W ogóle nie uczestniczy	13	48	29	10	128
	Lewica	6	52	32	10	143
	Centrum	12	40	34	13	329
Poglądy polityczne	Prawica	16	33	40	11	310
	Trudno powiedzieć	12	30	24	34	263

Tabela 8

		Czego oczekuje Pan(i) po prezydenturze Andrzeja Dudy? Czy, Pana(i) zdaniem, prezydentura Andrzeja Dudy:				Liczba osób
		przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa Polski	przyczyni się do pogorszenia bezpieczeństwa Polski	nie wpłynie na poziom bezpieczeństwa Polski	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		31	14	39	16	1044
Płeć	Mężczyźni	34	14	40	13	506
	Kobiety	29	14	38	19	538
Wiek	18–24 lata	41	18	33	8	117
	25–34	33	12	44	11	206
	35–44	29	15	42	14	183
	45–54	31	12	37	20	164
	55–64	33	12	39	16	185
	65 lat i więcej	25	15	36	24	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	12	36	17	416
	Miasto do 19 999	30	14	39	17	153
	20 000 – 99 999	27	16	38	20	192
	100 000 – 499 999	31	13	47	10	170
	500 000 i więcej mieszk.	27	19	41	13	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	11	29	24	216
	Zasadnicze zawodowe	35	10	38	17	255
	Średnie	29	16	40	15	322
	Wyższe	27	17	47	9	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	15	46	16	117
	Średni personel, technicy	33	8	46	13	33
	Pracownicy adm.-biurowi	34	8	40	18	70
	Pracownicy usług	31	13	40	16	57
	Robotnicy wykwalifikowani	29	20	38	13	134
	Robotnicy niewykwalifik.	46	8	35	11	61
	Rolnicy	38	13	41	9	43
	Pracujący na własny rach.	23	20	48	9	48
	Bezrobotni	32	16	37	15	68
	Emeryci	29	13	35	23	229
	Renciści	30	16	30	24	51
	Uczniowie i studenci	42	10	40	7	57
	Gospodynie domowe i inni	34	11	42	13	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	40	12	33	15	142
	Od 650 do 999 zł	40	7	32	21	123
	Od 1000 do 1399 zł	33	14	36	17	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	25	16	46	13	147
	2000 zł i więcej	27	22	45	7	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	27	16	33	24	136
	Średnie	32	13	38	17	446
	Dobre	32	14	42	12	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	6	28	33	37
	Raz w tygodniu	41	10	35	14	464
	1–2 razy w miesiącu	27	16	37	20	163
	Kilka razy w roku	21	17	49	14	240
	W ogóle nie uczestniczy	23	22	38	17	128
Poglądy polityczne	Lewica	15	26	50	8	143
	Centrum	27	15	44	14	329
	Prawica	47	8	34	10	310
	Trudno powiedzieć	28	12	32	29	263

Tabela 9

		Czy, Pana(i) zdaniem, Andrzej Duda, piastując urząd prezydencki, przy podejmowaniu decyzji:			Liczba osób
		będzie się kierował przede wszystkim interesami sił politycznych, z których się wywodzi	będzie się kierował przede wszystkim interesami kraju	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		37	47	16	1041
Płeć	Mężczyźni	40	48	12	504
	Kobiety	35	47	19	537
Wiek	18–24 lata	38	50	12	117
	25–34	38	47	14	204
	35–44	39	43	18	183
	45–54	39	45	15	163
	55–64	37	49	14	185
	65 lat i więcej	32	49	19	189
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	50	21	415
	Miasto do 19 999	38	49	14	153
	20 000 – 99 999	39	47	14	191
	100 000 – 499 999	43	47	11	170
	500 000 i więcej mieszk.	53	37	10	111
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	53	23	216
	Zasadnicze zawodowe	29	51	20	253
	Średnie	40	46	14	322
	Wyższe	53	40	7	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	36	5	116
	Średni personel, technicy	34	49	17	33
	Pracownicy adm.-biurowi	49	42	10	70
	Pracownicy usług	35	45	20	57
	Robotnicy wykwalifikowani	45	39	16	134
	Robotnicy niewykwalifik.	22	61	17	61
	Rolnicy	22	62	16	43
	Pracujący na własny rach.	49	37	14	48
	Bezrobotni	23	52	25	68
	Emeryci	31	52	17	229
	Renciści	25	47	29	50
	Uczniowie i studenci	40	50	10	57
	Gospodynie domowe i inni	35	50	14	76
	Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	27	52	21
Od 650 do 999 zł		29	55	16	122
Od 1000 do 1399 zł		33	58	9	173
Od 1400 zł do 1999 zł		43	43	14	147
2000 zł i więcej		58	37	5	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	48	22	134
	Średnie	32	50	18	445
	Dobre	45	44	11	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	67	11	37
	Raz w tygodniu	30	55	15	464
	1–2 razy w miesiącu	36	49	15	162
	Kilka razy w roku	46	36	18	240
	W ogóle nie uczestniczy	51	34	15	127
Poglądy polityczne	Lewica	64	29	7	143
	Centrum	42	43	15	327
	Prawica	31	61	8	307
	Trudno powiedzieć	23	46	30	263

Tabela 10

		Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować: – podwyższenie kwoty wolnej od podatku z około 3 tys. zł do 8 tys. zł			Liczba osób
		Zrealizuje	Nie zrealizuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	39	20	1044
Płeć	Mężczyźni	46	39	15	506
	Kobiety	36	40	24	538
Wiek	18–24 lata	33	52	14	117
	25–34	44	41	15	206
	35–44	39	45	16	183
	45–54	44	35	20	164
	55–64	39	37	23	185
	65 lat i więcej	42	30	27	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	36	23	416
	Miasto do 19 999	40	43	17	153
	20 000 – 99 999	42	38	20	192
	100 000 – 499 999	39	42	19	170
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	40	47	13	112
	Podstawowe / gimnazjalne	38	35	27	216
	Zasadnicze zawodowe	40	35	25	255
	Średnie	42	42	17	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	43	45	12	251
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	45	42	13	117
	Średni personel, technicy	27	54	20	33
	Pracownicy adm.-biurowi	47	39	14	70
	Pracownicy usług	32	48	20	57
	Robotnicy wykwalifikowani	36	49	15	134
	Robotnicy niewykwalifik.	48	31	22	61
	Rolnicy	54	30	15	43
	Pracujący na własny rach.	47	38	15	48
	Bezrobotni	40	36	23	68
	Emeryci	43	31	26	229
	Renciści	34	31	36	51
	Uczniowie i studenci	34	54	12	57
	Gospodynie domowe i inni	39	43	18	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	38	38	23	142
	Od 650 do 999 zł	41	35	23	123
	Od 1000 do 1399 zł	39	42	19	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	48	33	18	147
	2000 zł i więcej	41	49	10	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	40	23	136
	Średnie	43	34	23	446
	Dobre	41	44	15	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	34	30	37
	Raz w tygodniu	47	33	20	464
	1–2 razy w miesiącu	37	39	24	163
	Kilka razy w roku	35	48	17	240
	W ogóle nie uczestniczy	37	48	15	128
Poglądy polityczne	Lewica	37	48	14	143
	Centrum	42	42	16	329
	Prawica	50	35	15	310
	Trudno powiedzieć	30	37	33	263

Tabela 11

		Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować: – wprowadzenie dopłat po 500 zł na każde dziecko w rodzinach najbiedniejszych i po 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko w pozostałych rodzinach			Liczba osób
		Zrealizuje	Nie zrealizuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	43	18	1044
Płeć	Mężczyźni	41	43	16	506
	Kobiety	36	43	20	538
Wiek	18–24 lata	45	39	16	117
	25–34	39	47	14	206
	35–44	41	46	13	183
	45–54	37	40	23	164
	55–64	40	41	19	185
	65 lat i więcej	32	43	25	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	36	20	416
	Miasto do 19 999	34	50	16	153
	20 000 – 99 999	33	46	21	192
	100 000 – 499 999	35	47	18	170
	500 000 i więcej mieszk.	38	49	12	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	42	38	21	216
	Zasadnicze zawodowe	38	41	21	255
	Średnie	35	47	19	322
	Wyższe	41	45	14	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	41	15	117
	Średni personel, technicy	33	50	17	33
	Pracownicy adm.-biurowi	37	57	6	70
	Pracownicy usług	43	46	11	57
	Robotnicy wykwalifikowani	34	48	17	134
	Robotnicy niewykwalifik.	50	36	14	61
	Rolnicy	52	32	16	43
	Pracujący na własny rach.	40	45	15	48
	Bezrobotni	40	33	27	68
	Emeryci	31	44	25	229
	Renciści	32	34	34	51
	Uczniowie i studenci	46	39	16	57
	Gospodynie domowe i inni	40	47	14	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	49	34	17	142
	Od 650 do 999 zł	43	39	18	123
	Od 1000 do 1399 zł	36	46	17	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	42	46	12	147
	2000 zł i więcej	36	49	15	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	41	22	136
	Średnie	37	40	23	446
	Dobre	40	46	13	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	37	34	30	37
	Raz w tygodniu	43	38	19	464
	1–2 razy w miesiącu	35	45	20	163
	Kilka razy w roku	33	50	17	240
	W ogóle nie uczestniczy	40	48	12	128
Poglądy polityczne	Lewica	39	52	10	143
	Centrum	38	47	15	329
	Prawica	44	39	18	310
	Trudno powiedzieć	34	38	28	263

Tabela 12

		Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować: – obniżenie wieku emerytalnego			Liczba osób
		Zrealizuje	Nie zrealizuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	50	11	1044
Płeć	Mężczyźni	38	52	10	506
	Kobiety	40	48	12	538
Wiek	18–24 lata	35	54	11	117
	25–34	30	61	9	206
	35–44	40	52	8	183
	45–54	44	47	9	164
	55–64	39	47	14	185
	65 lat i więcej	45	38	18	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	48	40	12	416
	Miasto do 19 999	33	59	8	153
	20 000 – 99 999	33	53	13	192
	100 000 – 499 999	36	52	12	170
	500 000 i więcej mieszk.	26	63	10	112
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	40	17	216
	Zasadnicze zawodowe	44	43	13	255
	Średnie	39	51	10	322
	Wyższe	29	64	7	251
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31	64	5	117
	Średni personel, technicy	32	59	9	33
	Pracownicy adm.-biurowi	35	61	5	70
	Pracownicy usług	31	61	8	57
	Robotnicy wykwalifikowani	34	57	9	134
	Robotnicy niewykwalifik.	43	39	18	61
	Rolnicy	50	40	10	43
	Pracujący na własny rach.	37	59	4	48
	Bezrobotni	41	44	15	68
	Emeryci	44	38	18	229
	Renciści	42	41	18	51
	Uczniowie i studenci	40	53	7	57
	Gospodynie domowe i inni	41	46	12	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	45	47	8	142
	Od 650 do 999 zł	41	46	14	123
	Od 1000 do 1399 zł	41	47	12	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	43	50	8	147
	2000 zł i więcej	31	63	6	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	44	21	136
	Średnie	40	46	14	446
	Dobre	38	56	6	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	33	14	37
	Raz w tygodniu	47	42	11	464
	1–2 razy w miesiącu	32	53	15	163
	Kilka razy w roku	30	60	10	240
	W ogóle nie uczestniczy	28	59	13	128
Poglądy polityczne	Lewica	29	67	5	143
	Centrum	34	56	10	329
	Prawica	52	40	8	310
	Trudno powiedzieć	35	45	20	263

Tabela 13

		Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować: – zapewnienie wszystkim dzieciom bezpłatnego dostępu do przedszkoli			Liczba osób
		Zrealizuje	Nie zrealizuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		34	48	17	1044
Płeć	Mężczyźni	37	46	17	506
	Kobiety	32	51	18	538
Wiek	18–24 lata	33	54	13	117
	25–34	33	50	17	206
	35–44	38	46	17	183
	45–54	31	53	16	164
	55–64	34	50	16	185
	65 lat i więcej	36	41	23	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	44	18	416
	Miasto do 19 999	38	44	18	153
	20 000 – 99 999	32	50	17	192
	100 000 – 499 999	26	54	20	170
Wysztalcenie	500 000 i więcej mieszk.	31	60	9	112
	Podstawowe / gimnazjalne	39	39	22	216
	Zasadnicze zawodowe	41	43	17	255
	Średnie	30	53	17	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	28	56	15	251
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	59	15	117
	Średni personel, technicy	42	39	19	33
	Pracownicy adm.-biurowi	39	53	7	70
	Pracownicy usług	28	61	12	57
	Robotnicy wykwalifikowani	33	54	13	134
	Robotnicy niewykwalifik.	48	36	16	61
	Rolnicy	36	47	17	43
	Pracujący na własny rach.	21	56	23	48
	Bezrobotni	35	41	24	68
	Emeryci	35	43	22	229
	Renciści	34	35	32	51
	Uczniowie i studenci	31	55	14	57
	Gospodynie domowe i inni	43	45	12	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	43	41	15	142
	Od 650 do 999 zł	39	44	16	123
	Od 1000 do 1399 zł	37	46	17	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	34	53	13	147
	2000 zł i więcej	26	62	12	151
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	43	23	136
	Średnie	35	47	18	446
	Dobre	34	51	15	462
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	37	29	37
	Raz w tygodniu	38	43	19	464
	1–2 razy w miesiącu	31	52	18	163
	Kilka razy w roku	31	54	15	240
	W ogóle nie uczestniczy	34	53	14	128
Poglądy polityczne	Lewica	29	61	10	143
	Centrum	35	48	17	329
	Prawica	37	46	18	310
	Trudno powiedzieć	33	45	22	263

Tabela 14

		Andrzej Duda w trakcie kampanii wyborczej złożył wiele obietnic. Które z poniższych uda mu się, Pana(i) zdaniem, zrealizować: – wprowadzenie możliwości przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich po kursie z dnia zaciągnięcia kredytu			Liczba osób
		Zrealizuje	Nie zrealizuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		14	61	25	1043
Płeć	Mężczyźni	12	67	21	505
	Kobiety	16	56	29	538
Wiek	18–24 lata	16	69	15	117
	25–34	14	66	20	204
	35–44	18	59	22	183
	45–54	13	61	26	164
	55–64	14	59	27	185
	65 lat i więcej	8	55	37	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	55	30	416
	Miasto do 19 999	13	69	18	153
	20 000 – 99 999	14	65	21	192
	100 000 – 499 999	12	62	26	170
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	11	68	21	111
	Podstawowe / gimnazjalne	15	48	37	216
	Zasadnicze zawodowe	14	57	30	255
	Średnie	13	64	23	322
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	14	74	12	249
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	75	8	117
	Średni personel, technicy	11	69	20	33
	Pracownicy adm.-biurowi	18	65	18	68
	Pracownicy usług	8	67	25	57
	Robotnicy wykwalifikowani	15	67	18	134
	Robotnicy niewykwalifik.	13	53	33	61
	Rolnicy	12	66	22	43
	Pracujący na własny rach.	9	78	13	48
	Bezrobotni	13	51	36	68
	Emeryci	11	54	35	229
	Renciści	13	44	42	51
	Uczniowie i studenci	18	67	15	57
	Gospodynie domowe i inni	20	50	30	76
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	18	49	33	142
	Od 650 do 999 zł	15	59	26	123
	Od 1000 do 1399 zł	13	63	24	175
	Od 1400 zł do 1999 zł	9	75	16	147
	2000 zł i więcej	16	74	11	150
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	53	32	136
	Średnie	15	58	27	446
	Dobre	12	67	21	460
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	49	39	37
	Raz w tygodniu	16	55	28	464
	1–2 razy w miesiącu	12	63	25	163
	Kilka razy w roku	15	67	18	240
	W ogóle nie uczestniczy	6	73	21	127
Poglądy polityczne	Lewica	11	79	10	141
	Centrum	14	64	21	329
	Prawica	17	61	22	310
	Trudno powiedzieć	10	49	41	263